

Eva Muroňová

Tomáš Cyril Havel

Materiál pro přípravu dětí, mládeže a manželů (rodin)
na Národní pouť rodin ve Žďáru nad Sázavou v sobotu 30. 8. 2014, kap. 3 a 4

3. Předávání víry v rodině

Rodina dnes a výzvy pro předávání víry

Výzvy a nároky náboženského vzdělávání v rodině nahlíží teologická reflexe z několika úhlů pohledu. Nejobvyklejší je v této souvislosti pohled na pastorační zaměření na katechezi rodin. Přes některé dílčí pozitivní zkušenosti je však při bližším pohledu na konkrétní život nejen rodin, ale i farních společenství realita spíše taková, že život farního společenství je v mnoha případech vzdálen individualizujícímu se prožívání víry v rodinách. Prakticky to znamená například to, že programů organizovaných farností pro rodiny se účastní často jen uzavřená skupina, která zdaleka nezahrnuje celé spektrum rodin přicházejících pravidelně na nedělní bohoslužby. Zkušenost kněze však potvrzuje, že i jiné rodiny aktivně a angažovaně prožívají svou víru. Mnohé se setkávají a sdílejí se i v otázkách víry, aniž by postrádaly „zastřešení“ ze strany farností. V jistém smyslu se některým jeví i relativně malá farnost anonymním společenstvím a svou víru žijí v kruhu nejbližších, resp. s několika přáteli individuálně.

Vzhledem k důsledkům, jaké to může mít pro náboženské vzdělávání a předávání víry, je žádoucí položit si nejprve následující otázky:

- Zda a jak se změnila situace rodiny a jejího života s církví a v církvi?
- Zda a případně jak může vypadat vzdělávací proces sledující předávání víry v těchto změněných podmínkách, neboli konkrétně bez určujícího přispění farnosti.

Přitom předpokládáme, že rodina sama o sobě je prostředím, ve kterém může být víra s možnou podporou a pomocí ze strany farnosti, efektivně prožívána, sdílena a předávána.

Změny v rodinném životě dnešní společnosti

„Církví hrozí v příštím roce polarizace kolem antropologické otázky týkající se manželství a rodiny,“ domnívá se kardinál Marc Ouellet, prefekt Kongregace pro biskupy. Podle jeho mínění vyvolal dotazník a konzultace k nadcházejícímu synodu o rodině velká očekávání. „Bude zapotřebí vypracovat syntézu církevního učení v nových situacích, které se objevily před několika desetiletími, a je proto třeba obnovit pastorační vnímavost,“ říká kanadský kardinál. (Dostupné na [www: http://www.radiovaticana.cz/clanek.php4?id=19323](http://www.radiovaticana.cz/clanek.php4?id=19323), 31. 12. 2013) V jistém smyslu hovoří tato krátká zpráva za vše. V životě rodiny existuje řada nových situací a ve společenství církve vzbuzuje jejich chystané promýšlení nové naděje i napětí.

Podle Katechismu katolické církve (čl. 2202) tvoří rodinu „muž a žena spojení v manželství spolu se svými dětmi“. Tato skutečnost dále platí a má svou vážnost, ale objevuje se řada jiných podob soužití, které jsou v obecném povědomí stále zřetelnější a nalézají sociální a společenské uznání. Jedná se především o nesezdané páry, manžele žijící odděleně nebo opět sezdané páry, matky samoživitelky nebo pěstounské rodiny, případně rodiny s adoptovanými dětmi. Vedle toho se stává především z důvodu zaměstnání běžnou praxí, že

rodina nežije např. přes týden pohromadě a setkává se pouze o víkendech, a to mnohdy ještě nepravidelně. Takto změněná situace se nevyhýbá ani rodinným vztahům křesťanů a přináší nové výzvy i pro náboženské vzdělávání, podobně jako sdílení víry ve smíšených manželstvích, resp. manželstvích věřícího s nevěřícím partnerem.

Zatímco dříve držely rodinu pohromadě především hospodářská nutnost a sociální normy, tvoří její základ dnes především společenství, které její členové utváří, nesou a za které spoluzodpovídají. Tam, kde nedojde k realizaci takového nároku na individualitu a osobnost druhého, dochází nezřídka k rozchodu, přičemž systém vztahu rodiče-děti přetrvává ve změněné podobě dál. I tady opět tušíme změněné nároky na možné předávání víry.

Za zohlednění v pastoraci stojí určitě také fakt, že se obecně v důsledku prodlužujícího se života prodlužuje doba soužití manželů bez společného zaměření na výchovu dětí a že podle současných demografických prognóz bude dětí spíše ubývat.

Další změnou je, že se v základu proměnil styl výchovy v rodině a vzájemný vztah rodič-dítě nabyt zřetelně podobu partnerství. Systém udávání norem a poslušnosti nahradilo úsilí po objasnění a domluvě. Místo následování se od dětí mnohem dříve a mnohem více vyžaduje samostatnost v jednání, samostatnost v rozhodování a kritické myšlení. Otázka, do jaké míry je to dobře nebo špatně, může být diskutována, nicméně to nic nezmění na tom, že došlo ke změně a tedy i zde musíme vidět výzvu k přehodnocení cest předávání víry.

Dále je dobré zohlednit i míru religiozity a formu zbožnosti regionu, ve kterém rodina žije. I v religiozně kompaktnějších oblastech jako je například olomoucká nebo brněnská diecéze dochází ke změně, v jejímž důsledku už zdaleka není samozřejmé, že relativně vstřícné prostředí nutně vede k tomu, že víra a její hodnoty budou osvojeny i další generací.

Souhrnně lze konstatovat, že se situace rodiny vzhledem k její společensky akceptované roli nejen změnila, ale zároveň se s ohledem na změněný životní styl a nároky života v dnešní společnosti neustále mění. Prožívání víry a náboženská praxe v rodině není se samozřejmostí přejímána z generace na generaci a stále zřetelněji stojí rodina před nutností domluvy na podobě náboženského života v jejím rámci, tak aby byl akceptovatelný jejími členy. Větší váhu začíná mít individuální prožívání víry a její vnější projevy, přičemž se zde oprávněně setkáváme s rozdílnými postoji různých členů rodiny k jejím konkrétním projevům.

V této souvislosti se objevuje požadavek nasměřovat vzdělávací a tedy i katechetické úsilí spíše na vytváření kompetence k samostatnému a sebevědomému rozhodnutí se pro víru s ohledem na osobní identitu a její roli v pluralitě vztahů a společenských rolí.

Rodina – místo předávání víry

Rodina je z hlediska náboženské pedagogiky svébytným prostorem, kde se může efektivně dít náboženské vzdělávání. Prostředí rodiny a jeho možný vliv na náboženské vzdělávání nabízí jak své přednosti, které je dobré docenit, tak své hranice, kde je žádoucí pomoc zvenku. Např. ze strany farnosti nebo druhých rodin.

Pojem *rodina* je relativně mladý a teprve v 17. století nahradil výraz *dům*. Ne náhodou užívá hebrejšтина pro označení rodiny právě slovo *bajit*, tedy *dům*, a rozumí tím nikoliv pevnou formu rodiny, jak ji definuje např. Katechismus katolické církve, ale společenství zahrnující celé generace, tedy spíše kmen nebo, chceme-li, klan, soužití prarodičů, rodičů a dětí zakoušející vzájemnou provázanost a žijící ve vzájemných vztazích. Nový zákon užívá taktéž slovo *oikos*, *dům* a zde znamená společenství všech bydlících pod jednou střechou, tedy i např. služebníky patřící k rodině. Je zřejmé, že dnešní význam slova *rodina* je biblickému světu cizí. Co mu však není cizí a co má své nezanedbatelné místo, jsou vztahy jednotlivých členů rodiny, které pak mohou posloužit jako spojnice pro pojmenování vztahu Boha k člověku.

Budeme-li pak hledat, kde je v rodině, tedy v domě, tato provázanost vztahů zohledňující vedle tradice rodiny i jedinečnost každého z přítomných a zároveň

odkazující i na hlubší rovinu křesťanské víry zřetelná a přítomná, dojdeme k závěru, že nejzřetelněji pomáhá pojmenovat tuto jinak stěží pojmenovatelnou realitu stůl.

Východiska pro praxi

Při reflektování těchto konkrétních změn by mělo prožívání, sdílení a naukové předávání víry:

- vzhledem k narůstající složitosti vztahů v rodině, včetně jiných forem soužití rodiny mít také rozměr vzájemného respektování celého ‚domu‘ rodiny
- vzhledem k narůstajícímu nároku na individualitu a osobnost druhého klást důraz na vzájemné uznání a dialog
- vzhledem k nároku partnerství ve vztahu rodič-dítě nabídnout samostatnost v jednání, v rozhodování a učít kritickému promyšlení vlastní víry, příp. víry jiných členů rodiny, na základě objektivně získaných znalostí
- vzhledem k rozšiřující se individualizaci společnosti posilovat identitu rodiny a dát jí prostor „být sama sebou“ včetně rodinných tradic, křesťanských hodnot a sdílené víry
- vzhledem k rozšiřujícímu se sjednocování typů regionální zbožnosti počítat s možností začlenění rodiny do společenství podobně smýšlejících rodin, které je schopné sdílet na úrovni občanské angažovanosti se společností hodnoty humanity a obecného dobra

Jednou z možností, jak tematizovat předávání víry v rodině i s přímou provázaností s farností, je promyšlení dění u rodinného stolu. Společenství zde sdílí život s jeho tradicemi a hodnotami a tedy i s vírou, která k nim v případě mnohých v rodině patří, nebo může být obohacením o ní slyšet. Bez této zkušenosti stolu, jako důležitého místa v životě rodiny, je jen těžké nalézt cestu ke stolu oltářnímu a do eucharistického společenství církve, tedy do společenství víry, jak s druhými lidmi, tak s Bohem. Právě proto, že eucharistie se bez této zkušenosti stane jen stěží „středem a vrcholem“ života církve uskutečňovaného v rodině, je na místě v tomto smyslu rodinu v rámci pastoračního úsilí povzbuzovat, doprovázet a nabízet impulsy umožňující takovouto zkušenost udělat.

Metodické poznámky

Cílová skupina: Děti mladšího, příp. staršího školního věku ve společenství rodiny zahrnující celou její šíři, tedy rodiče, prarodiče, příp. další osoby blízké dítěti. Variantou jsou děti mladšího školního věku ve společenství farnosti.

Katecheze se může konat:

- v rámci rodiny (moderátorem/moderátorkou mohou být rodiče, ideálně stejnou měrou), může to být setkání rodiny u rodinného stolu v příznivém čase, např. po večeři, v neděli odpoledne apod. nebo setkání společenství rodin
- v rámci farnosti (moderátorem/moderátorkou může být kněz, katechetka, jiná kompetentní osoba, příp. farní tým)

Potřebný čas: Při setkání v rodinách podle objektivních podmínek, potřeb a podle dispozice skupiny; při setkání ve farnosti asi 60–90 minut.

Praktické podněty: Praktická část není zpracována jako konkrétní scénář, ale jako nabídka praktických impulsů zahrnujících obsahy, cíle, didaktické kroky a pomůcky. Respektujeme tak individuální podmínky a potřeby rodin, které se rozhodnou tuto praktickou část realizovat, i farností, ve kterých se eventuálně děti scházejí.

Protože pracovní listy mají barevnou podobu, najdete je v tabulce s nabídkou činností. Ve finální podobě bude mít podobu konkrétních materiálů s postupy a pracovních listů, Nabídka se skládá ze tří částí

1. orientační tabulky
2. mimořádného čísla časopisu DUHA s názvem SPOLU U STOLU
3. barevných pracovních listů a odkazů umístěných na webu www.mojeduha.cz

Moderátor/ka si z ní může vybrat podle vlastního uvážení se zohledněním času, prostoru, svých osobnostních i odborných dispozic a dispozic a vzdělávacích potřeb skupiny.

Předávání víry v rodině

obsahy	cíle	média, pomůcky
<p>Stůl – místo, kde se scházíme „Když byl (Ježíš) u stolu v domě celníka Leviho, syna Alfeova, stolovalo s ním a jeho učedníky mnoho celníků a jiných hříšníků; bylo jich totiž mnoho mezi těmi, kdo ho následovali.“</p>	<ul style="list-style-type: none"> - reflektujeme místo, kde se jako rodina scházíme, a to, čím je specifické - posilujeme vztah k místu, kde se jako rodina scházíme - seznámíme se s křesťanskou symbolikou stolu - posilujeme vůli rodiny „být spolu u stolu“ - zveme ke stolu a do konkrétních životních situací Ježíše Krista 	<p><i>Nakresli, jak vypadá stůl u tebe doma</i> (časopis DUHA, s. 5, příp. pracovní list č. 1)</p> <p><i>Napiš, o čem by stůl u tebe doma vyprávěl, kdyby mohl mluvit</i> (časopis DUHA, s. 5, příp. pracovní list č. 2)</p> <p><i>Stůl nejsou jen čtyři nohy - rčení</i> (pracovní list č. 3)</p> <p><i>Stůl nejsou jen čtyři nohy - písně</i> (pracovní list č. 4)</p> <p><i>Co děláme u stolu</i> (pracovní list č. 5)</p> <p><i>Od dřeva ke stolu</i> (časopis DUHA, s. 8–9, pracovní list č. 6)</p> <p><i>Původ oltářního stolu</i> (pracovní list č. 7)</p>
didaktické kroky		
<ul style="list-style-type: none"> - Díváme se a pozorujeme, jak vypadá stůl u nás doma. - Povídáme si, odkud pochází, kdo jej koupil, jakou má historii, co je na něm zvláštního a proč, kde je odřený, poškrábaný a proč - Vyprávíme si a přečteme si, jak se vyrábí stůl, můžeme přitom využít text reportáže z časopisu, obrázků (ke stažení), které mladší děti seřadí, příp. luštěnku - Brainstorming: Když se řekne stůl, napadá mě slovo: ... Přečteme si, příp. podle potřeby pracujeme s textem o symbolice stolu. - Když nejsi u stolu: Vyrobit si společně zápisník, sešitek nebo lístky, umístíme je na stůl tak, aby to všem vyhovovalo, a dohodneme se, že si budeme jeden druhému psát vzkazy, které nemusejí být jen věcné. Když se pak u stolu sejdeme, můžeme se k nim společně vracet a povídat si o nich. - Stůl v Novém zákoně: Hledáme, v jakých souvislostech se v NZ objevuje slovo stůl 		

<p>Stůl – místo rodinné tradice „Čtvrté přikázání vnáší světlo i do jiných vztahů ve společnosti. Ve svých bratrích a ve svých sestřích vidíme děti svých rodičů; ve svých příbuzných potomky svých předků; ve svých poluobčanech děti své vlasti; v pokřtěných děti církve, naší matky; v každé lidské osobě syna nebo dceru toho, který chce být nazýván „naš Otec“. (KKC 2212)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - upevňujeme rodinné kořeny a tradice - sdílíme historii rodiny - seznamujeme se na konkrétních příkladech lidí s tradicí víry v rámci širší rodiny - na základě konkrétních činností a biblického textu Mt 1,1–25 si můžeme uvědomit, že poslušnost a návaznost generací je Božím záměrem, který se pro nás může stát zdrojem radosti a posily. 	<p><i>Rodokmen naší rodiny</i> (pracovní list č. 8)</p> <p><i>Kdo sedával u stolu, když byla maminka/ tatínek tak velká/ký jako já</i> (časopis DUHA, s. 14)</p> <p>Album nebo rodinné památky</p> <p>Bible, příp. rodinná Bible</p> <p>Výtvarné potřeby</p>
<p>didaktické kroky</p>		
<ul style="list-style-type: none"> - Prohlížíme si u stolu album, rodinné památky nebo předměty, které se dědí. Najdeme něco, co je v naší domácnosti pravděpodobně nejstarší, a vyprávíme si o tom, kde se to tady vzalo. - Vyprávíme si o předcích a rodinných kořenech včetně jejich života z víry. - Najdeme nebo pojmenujeme v domácnosti předměty, které vypovídají o tom, že jsme křesťanská rodina, a povídáme si o nich (kříž, obrazy, kroupka, růženec apod.) - Podle dispozice dětí sepišeme složitější nebo jednodušší rodokmen rodiny. - Kdo sedával u stolu, když byla maminka/tatínek tak velká jako já - Na konkrétních příbuzných pojmenujeme tradici víry v rodině s jejími příklady i nedostatky. Jako motivaci můžeme přečíst nebo alespoň upozornit na rodokmen Ježíše Krista (Mt 1,1–25) - Pořídíme si „rodinnou Bibli“ a vepíšeme do ní rodokmen, příp. prohlížíme si a povídáme si o historii rodinné Bible a o rodokmenu, který se do ní obvykle vepisoval. - Společně najdeme „rodinný“ biblický citát, který by něco z naší rodinné tradice vyjadřoval, a dohodneme se, kam jej zapíšeme nebo jakým způsobem jej doma zviditelníme. 		
<p>Stůl – místo, kde slavíme rodinné i křesťanské svátky „Rodiče musí začít vychovávat děti k víře již od nejtělejšího věku. To se uskutečňuje již tehdy, když si členové rodiny pomáhají růst ve víře svědectvím křesťanského života podle evangelia. Rodinná katecheze předchází, doprovází a obohacuje jiné</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Naučíme se, doplníme si, příp. si procvičíme jména, pořadí, příp. základní charakteristiky jednotlivých křesťanských svátků - Vytvoříme prostor k propojení křesťanských svátků s rodinnými svátky - Podpoříme modlitbu u stolu 	<p><i>Slavnosti a svátky církevního roku</i> (časopis DUHA 10/2013–2014)</p> <p><i>Metodická podpora</i> http://www.mojeduha.cz/clanky/Slavnosti_a_svatky_cirkevniho_roku</p> <p><i>Rodinná kniha receptů</i> (časopis DUHA, s. 15)</p> <p><i>Slavnostní menu</i> (pracovní list č. 9)</p> <p><i>Modlitby u stolu</i> (časopis DUHA, s. 12–13, pracovní list č. 10)</p>

<p>způsoby poučování ve víře.“ (KKC 2226)</p> <p><i>Ve farnosti nebo mezi rodinami se může zdůraznit aktuální liturgický svátek nebo svátek patrona farního kostela.</i></p>		
<p>didaktické kroky (s důrazem na liturgické a rodinné svátky s ohledem na kap. 1 Práce a slavení)</p>		
<p>- Procvičíme si pořadí, názvy a jednoduché obsahy slavení důležitých křesťanských svátků. K procvičování jsou k dispozici soubory (http://www.mojeduha.cz/clanky/Slavnosti_a_svatky_cirkevniho_roku) Je třeba provést výběr vzhledem k dispozicím dětí</p> <p>Pracovní listy:</p> <p><i>Dějiny a smysl církevního roku</i> <i>Budeš vědět, jak to má být?</i> <i>Ke společnému přemýšlení</i></p> <p>- Pomocí samolepek z časopisu DUHA 10/2013–2014 si vyrobíme kartičky a hrajeme s dětmi mladšího školního věku znalostní hry popsané v souboru <i>Slavnosti a svátky církevního roku</i></p> <p>- Vyrobíme si originální rodinný kalendář, příp. už do stávajícího zapíšeme liturgické i rodinné svátky. Můžeme využít soubor: <i>Moje osobní samolepky</i></p> <p>- U vybraných svátků si můžeme povídat o tom, čím jsou v naší rodině obvyklé a s jakými tradicemi se</p> <p>- Založíme si, příp. uděláme si společně pořádek v rodinné kuchařce, vyprávíme si o oblíbenosti, příp. tradici jednotlivých jídel, příp. vybereme nejslavnostnější rodinný recept a opišeme jej do časopisu DUHA s. 15</p> <p>- Vytvoříme si „slavnostní menu“ na aktuální oslavu, nebo neděli včetně rozdělení úkolů a oslavu společně prožijeme. Jako návod můžeme použít podněty z časopisu DUHA s. 15</p> <p>- Vytvoříme si „modlitební kostku“ (časopis DUHA, s. 12–13), příp. si vytvoříme text vlastní rodinné modlitby u stolu</p>		
<p>Stůl – místo, kde se dělíme o pokrm, o sebe navzájem a kde také sdílíme svou víru</p> <p>„Je tu jeden chlapec, který má pět ječných chlebů a dvě ryby; ale co je to pro tolik lidí!“ J 6, 9</p> <p>„Pane, nauč nás modlit se, jako tomu učil své učedníky i Jan.“ L 11, 1</p> <p>„Křesťanský rodinný krb je místem, kde se děti po prvé dovídají o víře. Proto je rodinný</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Přemýšlíme o kvalitě stolu jako místa, kde sdílíme nejen věci, ale také své životy a svou víru. - Zdůrazníme rozměr rodinného stolu, který odkazuje na oltářní stůl, u kterého sdílíme víru v širším společenství farní rodiny - Sdílíme se ve víře: Bůh se s námi dělí o sebe samého. 	<p><i>O co se dělíme u stolu?</i> (pracovní list č. 11)</p> <p><i>Spolu u oltářního stolu</i> (časopis DUHA, s. 6–7)</p> <p><i>Recept na domácí chléb</i> (k dispozici na http://www.mojeduha.cz/soubor/17/2012_rodina/recept_chleb.pdf)</p>

<p>dům právem nazýván „rodinnou církví“, společenstvím milosti a modlitby, školou lidských ctností a křesťanské lásky.“ (KKC 1666)</p>		
<p>didaktické kroky</p>		
<ul style="list-style-type: none"> - Povídáme si o tom, co se u stolu obvykle dělá a co určitě ne, co u našeho stolu nejčastěji /nejraději/ nejméně rádi děláme, co bychom chtěli dělat častěji nebo nechtěli dělat. Všimáme si různosti názorů a společně hledáme řešení a kompromisy. - Pojmenováváme a píšeme jednotlivě na lístky, o co všechno se u stolu dělíme. Lístky rozřídíme na to, co je vidět a co vidět není. Lístky seřadíme podle toho, o co se dělíme nejčastěji a o co nejméně. Lístky seřadíme podle toho, čeho si kdo nejvíce váží. Lístky seřadíme podle toho, které dělení se je nejtěžší. Apod. - Není stůl jako stůl: Vyjmenujeme co nejvíce druhů stolů (psací stůl, pracovní stůl, ponk, noční stolek, počítačový stůl apod.) včetně stolu oltářního. Položíme si otázky: Jak obvykle takový stůl vypadá? Čím je zvláštní? Co na něm většinou leží? Kdo u něj obvykle sedí/ má místo? Co se u něj obvykle dělá? Společně pak tyto otázky zodpovíme vzhledem k oltářnímu stolu. - Upečeme si domácí chléb (recept ke stažení) nebo společně připravíme oblíbené jídlo, o které se rozdělíme. Přemýšlíme, s kým bychom se ještě rádi rozdělili, kdyby tady byl. - Modlitba Otče náš s důrazem na část Chléb náš vezdejší, dej nám dnes - Rozhovor: Povídáme si o tom, co pro každého osobně znamená věty „Bůh se s námi dělí o sebe samého“, příp. jak tuto skutečnost prožívá. - Sdílíme se o všedních rodinných záležitostech a modlíme se 		
<p>Stůl – místo, kde k nám mluví Bůh „To činite na mou památku.“ „Rodiče mají poslání naučit děti modlit se a objevit v sobě povolání Božích dětí. Farnost je pro křesťanskou rodinu eucharistickým společenstvím a srdcem liturgického života; je to výsadní místo katecheze dětí i rodičů.“ (KKC 2226)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Oceňujeme souvislost rodinného stolu a oltářního stolu - Dáváme prostor ke zviditelnění a propojení rodinného a oltářního stolu 	<p><i>Spolu u oltářního stolu</i> (časopis DUHA, s. 7)</p> <p><i>Stůl v NZ</i> (pracovní list č. 12)</p>
<p>didaktické kroky</p>		
<ul style="list-style-type: none"> - Přemýšlíme, jak vypadá oltářní stůl v našem kostele, co se u něj děje a kdo se u něj schází. Děti mohou oltářní stůl nakreslit, jak si je pamatují (časopis DUHA, s. 7). V neděli se pak můžeme podívat, jak se nám to podařilo. - Povídáme si o tom, co má oltářní stůl a rodinný stůl společného a v čem se liší. - Děti mohou nakreslit „mapu cesty“ od rodinného stolu k oltářnímu stolu 		

- S mladšími dětmi přemýšlíme, co nejlepšího, co se nám u rodinného stolu povedlo, a mohli bychom to v neděli zanechat také na oltářní stůl. Podobně přemýšlíme také o tom, co nejlepšího ze sebe bychom mohli přinést Ježíši. Na druhou stranu také přemýšlíme, co se nám u rodinného stolu nepovedlo a můžeme to přinést na obětní stůl, aby to Bůh proměnil. Pokud je to vhodné, využijeme nápad v obětním průvodu
Společenství rodin může ozdobit v souvislosti se svátkem patrona kostela nebo Božího těla nebo s prvním přijetím eucharistie některých dětí ve farnosti oltářní stůl.
- Modlíme se v rodinném společenství a při modlitbě můžeme použít jednoduchých popěvek

4. Rodina a komunita, v níž rodina žije

Teoretická východiska a důrazy konkrétní praxe jsou stejná jako v kapitole 3. Předávání víry v rodině.

Metodické poznámky

Cílová skupina:

- Rodina nebo společenství rodin zahrnující celou její šíři, tedy děti předškolního, mladšího, příp. staršího školního věku, mládež, rodiče, prarodiče, příp. další osoby rodině blízké.
- Farní rodina zahrnující všechny věkové skupiny a další zájemce.
- Jednotlivé praktické podněty lze ale také realizovat v rámci katecheze nebo jakéhokoli setkání s dětmi mladšího školního věku ve společenství farnosti.

Katecheze se může konat:

- v rámci rodiny nebo společenství rodin (moderátorem/moderátorkou mohou být někteří z rodičů), ideálně v domově jedné rodiny, příp. ve farní místnosti
- v rámci farnosti (moderátorem/moderátorkou může být kněz, katechetka, jiná kompetentní osoba, příp. farní tým)

Potřebný čas: Při setkání společenství rodin nebo farního společenství podle objektivních podmínek, potřeb a podle dispozice; při setkání dětí ve farnosti asi 60–90 minut.

Praktické podněty: Praktická část není zpracována jako konkrétní scénář, ale jako nabídka praktických impulsů zahrnujících obsahy, cíle, didaktické kroky a pomůcky. Respektujeme tak individuální podmínky a potřeby rodin, které se rozhodnou tuto praktickou část realizovat, i farností, ve kterých se eventuálně děti scházejí.

Protože pracovní listy mají barevnou podobu, najdete je v tabulce s nabídkou činností. Ve finální podobě bude mít podobu konkrétních materiálů s postupy a pracovními listy,

Nabídka se skládá ze tří částí

4. orientační tabulky
5. mimořádného čísla časopisu DUHA s názvem SPOLU U STOLU
6. barevných pracovních listů a odkazů umístěných na webu www.mojeduha.cz

Moderátor/ka si z ní může vybrat podle vlastního uvážení se zohledněním času, prostoru, svých osobnostních i odborných dispozic a dispozic a vzdělávacích potřeb skupiny.

Rodina a komunita, v níž rodina žije

obsah	cíle	pomůcky, média
<p>Stůl, kde mám své místo společně s druhými „Poslal znovu jiné služebníky se slovy: „Řekněte pozvaným: Hle, hostinu jsem uchystal, býčci a krmný dobytek je poražen, všechno je připraveno; pojd'te na svatbu!““ Mt 22, 4</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Vytváříme prostor k prožití skutečnosti, že místo u rodinného stolu je předobrazem místa, které má pro každého z nás Bůh připravené. - Přemýšlíme o tom, co nás „drží pohromadě“ u stolu - Uvědomíme si „šíří“ rodinného kruhu a pojmenujeme si svou rodinnou soudržnost 	<p>Čtete si z Bible (časopis DUHA, s. 2–3)</p>
<p>didaktické kroky</p>		
<ul style="list-style-type: none"> - To místo je moje: Každý si může na své místo u stolu přinést jednu věc, která je pro něj typická a zdůvodní proč. Pak se z těch věcí pokusíme něco smysluplného vytvořit tak, aby se předměty dotýkaly. Přemýšlíme, jak by se společné dílo mohlo jmenovat, a pojmenujeme, zda se nám líbí. Všimneme si, kolik podobných nebo naprosto různých věcí se na stole objevilo a jak může být někdy těžké je dát dohromady a jeden druhého vedle sebe „vystát“. V modlitbě můžeme poprosit o pomoc a podporu. - Více než rodina: Na stole vyznačíme vhodným způsobem (např. ubrusem nebo kruhovou nádobou) „rodinný kruh“. Na lístky píšeme jména konkrétních lidí nebo skupin lidí, která mají z nějakého důvodu k rodině blízko. Lístky pak pokládáme a zdůvodňujeme proč. Všimneme si, zda všichni se všemi jmény souhlasí, příp. o tom diskutujeme. Pak se zamyslíme také nad tím, zda může být v našem rodinném kruhu i někdo, koho ani neznáme? Kdo bydlí hodně daleko? Koho jsme už dlouho neviděli? Kdo už umřel? Všimneme si, že „blízkost“ nemusí znamenat fyzickou blízkost, ale také blízkost zprostředkovanou vztahem nebo vztahem k Bohu. Činnost můžeme zakončit modlitbou za jmenované osoby nebo skupiny osob. - Co nás drží pohromadě: Přemýšlíme o tom, co máme společného a snažíme se vyjmenovat co nejvíce věcí. Můžeme se rozdělit do dvojic a skutečnosti střídavě vyjmenovávat nebo napsat na lístky, ze kterých pak vytvoříme koláž – obraz stolu. Přemýšlíme o tom, jaká slova použijeme jako nohy stolu, desku nebo nalepíme doprostřed obrazu stolu. - Mám své místo mezi vámi: Diskutujeme o tom, zda se nám naše místo u stolu líbí a proč, příp. zda bychom si je chtěli s někým vyměnit a proč. Můžeme si navzájem vyměňovat místa a povídat si o jejich výhodách i nevýhodách. Přemýšlíme o tom, kde ještě máme podobná místa (např. ve škole v lavici, v zaměstnání, v autosedačce, v kostele apod.) Činnost můžeme zakončit děkovnou modlitbou, že naše místa nemusejí být ideální, ale že Bůh je s námi sdílí a pro každého z nás u sebe místo má. 		

<p>Stůl, ke kterému můžeme být pozván a ke kterému můžeme pozvat druhého „Již od prvních dob jádro církve často tvořili ti, kteří se spolu s celou svou rodinou stali věřícími. Když se obrátili, toužili po tom, aby i celá jejich rodina byla spasena. Tyto rodiny, které se staly věřícími, byly ostrůvky křesťanského života v nevěřícím světě.“ (KKC 1655)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Vytváříme prostor k prožití skutečnosti, že Ježíš přichází k našemu stolu a zve nás ke svému stolu. - Reflektujeme naši schopnost někoho pozvat nebo nepozvat ke stolu, příp. přání být k někomu pozván, a skutečnost, že Bůh k sobě zve všechny bez rozdílu. - Vyrábíme nástroje vyjadřující naši otevřenost k druhým - Vytváříme znamení, která zviditelňují Boží přítomnost u našeho stolu 	<p><i>Čtete si z Bible</i> (časopis DUHA, s. 2–3)</p> <p><i>Ježíš přichází k našemu stolu a zve nás ke svému stolu</i> (pracovní list č. 13)</p> <p><i>Koho pozvat?</i> (pracovní list č. 14)</p> <p><i>Zve Bůh na slavnost všechny lidi?</i> (pracovní list č. 15)</p> <p>Materiál a pomůcky k výrobě rodinné svíce</p> <p>Materiál a pomůcky k výrobě knihy hostů</p> <p><i>A. Rublev: Tři muži u Abrahama</i> (pracovní list č. 16 a 17)</p> <p><i>Pohostinnost – test</i> (pracovní list č. 18)</p>
didaktické kroky		
<ul style="list-style-type: none"> - Přisuneme ke stolu prázdnou židli a přemýšlíme, koho bychom na ni nejraději pozvali na návštěvu a proč. Podobně přemýšlíme, ke komu bychom zase naopak my chtěli jít na návštěvu a proč. - Řešíme problémovou situaci: Kdyby přišel Ježíš k našemu stolu... Kam bychom ho posadili? Co bychom mu nabídli? Co bychom mu řekli? Jak zviditelníme, že Ježíš je s námi u stolu, i když jej svými očima nevidíme? - Můžeme si z plátů včelího vosku vyrobit, příp. ozdobit rodinnou svíci zpřítomňující, že Ježíš je s námi u stolu. Při zapalování svíce pak ten, který ji zapaluje, může mít pro Ježíše „uvítací proslov“. - Sdílíme se v tom, jak rozumíme větě: Ježíš zve každého ke svému stolu. Umím si představit, že Ježíš zve i někoho, koho bych nepozval/a? K dispozici jsou pracovní listy z připravované publikace Muchová, Holoubková, Plačková ZVE BŮH NA SLAVNOST VŠECHNY LIDI? - Vyrobit rodinnou knihu hostů - Ježíš přichází k našemu stolu a zve nás ke svému stolu: Pracujeme s biblickými texty v časopise DUHA, příp. s rozšiřujícím pracovním listem. - Děti mohou nakreslit, jak si představují hostinu u stolu v Božím království, a pak si o tom povídat. 		

<p>Hostem u... „V současné době ve světě, který je často odcizený, ba nepřátelský vůči víře, mají věřící rodiny základní důležitost jako ohniska živé a vyzařující víry.“ (KKC 1656)</p>	<p>Podporujeme činnosti a programy, kdy rodina, příp. farní rodina překračuje rámec své komunity a vychází vstříc světu, následuje Ježíšův příklad a přichází k jiným lidem, nechává se obohatit a svou jinakostí obohacuje druhé.</p> <p>Činnost může být společným farním projektem, do kterého se může zapojit i více lidí.</p>	<p>Inspirace pro činnost překračující rámec rodiny: (příklad) <i>Polévka pro Magdalenu</i> (časopis Duha 11/ 2012–2013) Ve farnosti nebo mezi rodinami se může nejen v postní době konat „polévková neděle“. V rodinách se navaří polévky a přinesou se ke společnému obědu. Ušetřené peníze se mohou věnovat např. některé potřebné rodině nebo dětem.</p> <p><i>Byli jsme na návštěvě u...</i> (pracovní list č. 19)</p>
<p>didaktické kroky</p>		
<p>- Navštívíme se navzájem v rodinách a setkání spojujeme s modlitbou, některou z výše uvedených činností nebo s obecně prospěšnou činností nasměrovanou za rámec rodin. V adventní, příp. ve velikonoční době může mezi rodinami putovat svíce, kříž nebo obrázek.</p> <p>- Navštívíme podle možností někoho ze společenství rodin nebo farnosti v práci, příp. doma (kostelník, varhaník, dědeček, který pěstuje bonsaje, věřící romská rodina, křesťané v místním domově důchodců apod.). Děti tak dostanou příležitost zažít a poznat rozmanitost „hřiven“ a duchovních darů okruhu dospělých, které znají „z kostela“.</p>		
<p>Hostina pro... „Rodina má žít takovým způsobem, aby se její členové naučili všimnout si a pečovat o mladé i staré, o nemocné osoby i tělesně postižené a chudé.“ (KKC 2208)</p>	<p>Podporujeme činnosti a programy, kdy zveme do společenství rodiny nebo farnosti svého společenství jiné lidi s cílem dát najevo pohostinnost, otevřenost, příp. jim nabídnout pomoc a podporu a následovat tak příklad Ježíše, který zve ke své hostině všechny lidi.</p> <p>Činnost může být společným farním projektem, do kterého se může zapojit i více lidí.</p>	<p>Inspirace pro činnost překračující rámec rodiny: (příklad) <i>Deka pro Malawi</i> (výzva časopisu DUHA pro advent 2014) farnosti mohou patchworkovou technikou vytvářet deky z pletených čtverců ze zbytků vlny. Deky budou hromadně odeslány do republiky Malawi, kde se používají zejména v nemocnicích</p> <p><i>Byl u nás na návštěvě...</i> (pracovní list č. 20)</p>
<p>didaktické kroky</p>		
<p>- Pozveme na návštěvu do společenství jedné nebo více rodin podle vlastního uvážení někoho mimo komunitu rodiny a farnosti: Kamarády, příp. rodiče dětí, které do kostela nechodí. Kamarády, příp. rodiče dětí, kteří jsou jiné národnosti. Apod. Děti tak dostanou příležitost zorganizovat rodinnou pohostinnost a „bezpečně“ se setkat s růzností.</p> <p>- Pozveme na návštěvu do farnosti podle možností někoho mimo komunitu a uspořádáme</p>		

besedu, např. s misionářem, cestovatelem, sousedem cizincem jiného vyznání.

- Pozveme na návštěvu do farnosti a uspořádáme „hostinu“ pro jinou skupinu lidí, např. den her pro děti ze stacionáře, prohlídku kostela pro školu apod.